

Силабус дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом»

1. Загальна інформація	
Назва факультету	стоматологічний
Освітня програма	22 Охорона здоров'я, 221 Стоматологія, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023-2024
Назва дисципліни, код	«Патоморфологія з секційним курсом» код ОК15
Кафедра	Кафедра патологічної анатомії та судової медицини 790010, м.Львів, вул. Пекарська 52 тел: +380322769371 Kaf_pathanatomy@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри	Д.м.н., професор Юрій Олексійович Поспішіль
Рік навчання	2 ^{ий} - 3 ^{ий} рік навчання
Семестр	Впродовж IV та V семестрів
Тип дисципліни	Обов'язкова
Викладачі	Ю.О.Поспішіль, д.м.н, професор – ypospishil@yahoo.com Д.Д.Зербіно, д.м.н, професор, академік АМН України Л.І.Волос, д.м.н, професор – liliya.volos@gmail.com О.М.Гаврилюк, д.м.н., доцент – e.m.gavrilyuk@gmail.com В.І.Вовк, к.м.н., доцент – vovkvi@yahoo.com С.А.Томашова, к.м.н., доцент – stomashova@yahoo.com М.І.Серветник, к.м.н., доцент – doctorservetnyk@gmail.com І.В.Грицина, к.м.н., доцент – hritsyna@gmail.com Ю.І.Кузик, д.м.н., доцент - juliakuzyk21@gmail.com Р.І.Фаліон, в.о.доцента - falionruslana@gmail.com В.В.Вовк, асистент – vovkvita@yahoo.com С.В.Федевич, асистент – solomiya.fedevych@gmail.com Р.І.Фаліон, в.о.доцента - falionruslana@gmail.com
Erasmus так/ні	ні
Особа, відповідальна за силабус	М.І.Серветник, к.м.н., доцент doctorservetnyk@gmail.com
Кількість кредитів ECTS	6,0
Кількість годин	Всього – 180 год Лекцій – 22 год Практичних занять – 67 год СРС – 91 год
Мова навчання	українська, англійська
Інформація про консультації	відповідно до затвердженого графіку
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро	КЗ ЛОР "Львівське обласне патологоанатомічне бюро" 79010, м. Львів, вул. Пекарська,52 тел./ факс: +38032275-74-08 E-mail: lopab@ukr.net В.о.директора: Варивода О.Ю., тел. +38032275-74-08 Розташовується на площах прищень кафедри патологічної анатомії

2. Коротка анотація до курсу

Патоморфологія з секційним курсом — навчальна дисципліна, яка дає поняття про структурне підґрунтя хвороб людини для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань з подальшим використанням отриманих знань у практичній роботі лікаря-стоматолога. Короткий виклад основ секційно-біопсійного курсу надає базисні знання про структуру, організацію, функції патологоанатомічної служби, методи посмертного дослідження та прижиттєвої патоморфологічної діагностики, що особливо важливо у щоденній стоматологічній практиці.

Патоморфологія як навчальна дисципліна ґрунтується на засвоєнні студентами анатомії та фізіології людини, гістології, цитології, ембріології та генетики, мікробіології, вірусології й імунології, біологічної хімії, медичної біології та медичної фізики. Засвоєння патоморфології інтегрується з вивченням патологічної фізіології та клінічних дисциплін.

Вивчення структурних основ хвороб людини складається з двох розділів: **загальної та клінічної патоморфології (спеціальної патологічної анатомії) і танатології**. **Загальна патоморфологія** закладає розуміння структурних основ клітинно-органної патології — типових загальнопатологічних процесів, сукупність яких зумовлює морфофункціональні прояви певних захворювань. **Спеціальна (клінічна) патоморфологія** дає знання структурних основ розвитку хвороб людини та їх клінічних проявів, одужання, ускладнень і наслідків; знання змін захворювань, що розвиваються у зв'язку зі змінами умов життя людини та навколишнього середовища (патоморфоз); знання хвороб, що виникають унаслідок різноманітних медичних заходів — профілактичних, діагностичних, лікувальних, косметологічних, анестезіологічних, реанімаційних (патологія терапії, реанімаційна патологія, ятрогенії). **Танатологія** закладає знання про причини, механізми та види смерті хворих, на яких ґрунтується сучасна випереджальна інтенсивна терапія.

Основи знання про організацію та призначення патологоанатомічної служби, прижиттєву патоморфологічну діагностику, її особливості у стоматологічній практиці, навички аналізу та попередження діагностично-лікувальних помилок, а також видачі лікарського свідоцтва про смерть дає спеціальний **біопсійно-секційний курс**.

Основою патоморфології є патологічна анатомія. Патологічна анатомія (від грец. *pathos* — страждання) — наука про структурні основи хвороб і патологічних процесів, яка висвітлює структурні зміни в органах, клітинах, міжклітинному матриксі, тканинах та органах хворої людини, а також причини й механізми смерті хворих. Патологічна анатомія є клінічною наукою й одночасно галуззю практичної медицини, вона відіграє центральну роль у прижиттєвій і посмертній діагностиці захворювань людини. Діагноз (грец. *diagnōsis*) у медицині — це розпізнавання, визначення хвороби. Лікарі-патологоанатоми (патологи), які працюють у лікувальних закладах і спеціалізованих патологоанатомічних бюро, розпізнають хвороби за життя хворих, а також після їх смерті.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структурне підґрунтя хвороб людини, необхідне для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань, у тому числі стоматологічних, із подальшим використанням отриманих знань у практичній роботі лікаря-стоматолога.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни базується на отриманих студентами знаннях з курсу медичної біології, анатомії, гістології та ембріології, біологічної хімії, мікробіології та вірусології інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи вивчення студентами фізіології, біохімії, патологічної фізіології, пропедевтики клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосувати отримані знання з патоморфології у процесі подальшого навчання та у майбутній професійній діяльності.

3. Мета і цілі курсу

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом» є вивчення етіології, патогенезу, мікроскопічних та ультрамікроскопічних змін органів та тканини людського організму в різноманітних умовах життєдіяльності, що передбачає:

- вивчення типових загально-патологічних процесів, сукупність яких зумовлює морфологічні прояви захворювань,
- вивчення структурного підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків,
- вивчення методів патоморфологічних досліджень: автопсія, біопсія, дослідження біопсійного матеріалу, експериментальне моделювання захворювань.

2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом» є наступні:

- розуміння основ патології клітини та загально патологічних процесів, сукупність яких обумовлює морфологічні прояви тих чи інших захворювань;
- знання морфології хвороб на різних етапах їх розвитку (морфогенез), структурних основ одужання, ускладнень та наслідків хвороб;
- вивчення варіантів патоморфозу захворювань, що виникають у зв'язку з умовами життя людини, змінюються внаслідок різноманітних лікувальних заходів (патологія терапії);
- співставлення морфологічних і клінічних проявів хвороб на всіх етапах їх розвитку, патологічних станів та хвороб ротової порожнини;
- отримання навичок клініко-анатомічного аналізу, синтетичного узагальнення діагностичних ознак хвороб і вірного їх тлумачення в причинно-наслідкових співвідношеннях.

3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Патоморфологія з секційним курсом»

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

- загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.;
- здатність застосовувати знання у практичній діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватись англійською мовою;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність працювати в команді;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області,

її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- спеціальні (фахові, предметні):

- спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень;
- спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани;
- спроможність ведення нормативної медичної документації;
- опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

4. Пререквізити курсу

Для успішного навчання та опанування компетентностями з дисципліни «Патоморфологія» студент повинен володіти знаннями з наступних дисциплін:

1. Анатомія людини
2. Гістологія, цитологія та ембріологія
3. Медична біологія, паразитологія та генетика
4. Фізіологія
5. Біологічна хімія
6. Мікробіологія, вірусологія та імунологія
7. Патологічна фізіологія

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

<p>ПРН-2 (Зн-1-31 Ум-1-26 К-1-3 АВ-1-3)</p>	<p>Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13; ФК1, ФК2, ФК3, ФК14</p>
<p>ПРН-3 (Зн-1-31 Ум-1-26 К-1-3 АВ-1-3)</p>	<p>Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК9, ЗК11; ФК3, ФК14, ФК15</p>

Студент повинен знати:

<p>Зн-1</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви різноманітних процесів альтерації, їх наслідки та можливі ускладнення.</p>
<p>Зн-2</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви різноманітних розладів крово- та лімфообігу, їх наслідки та можливі ускладнення.</p>
<p>Зн-3</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви видів запалення, їх наслідки та вірогідні ускладнення.</p>
<p>Зн-4</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви різних варіантів імунопатологічних процесів, їх наслідки та вірогідні ускладнення.</p>
<p>Зн-5</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви різних видів адаптації, їх наслідки та вірогідні ускладнення.</p>
<p>Зн-6</p>	<p>Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви варіантів загоєння ран, їх наслідки та вірогідні ускладнення.</p>
<p>Зн-7</p>	<p>Основні положення онкогенезу, фізичного, хімічного та вірусного канцерогенезу, загальну морфологічну характеристику неопластичного процесу, варіанти росту та метастазування пухлин, базисні положення про пухлинну прогресію, паранеопластичний синдром, основні класифікації пухлин, системи стадіювання та градації пухлин, наслідки їх локального та загального впливу на організм, методи морфологічної діагностики та верифікації пухлин</p>

	різного гістогенезу, мати поняття про хористоми (гетеротопію) та гамартоми.
Зн-8	Макро- та мікроскопові прояви епітеліальних органонеспецифічних та органоспецифічних пухлин
Зн-9	Макро- та мікроскопові прояви пухлин мезенхімального та нейроектодермального походження.
Зн-10	Макро- та мікроскопові прояви пухлин гемопоетичної та лімфоїдної тканин (лейкемій та лімфом)
Зн-11	Макро- та мікроскопові прояви пухлин одонтогенного походження.
Зн-12	Основні положення про нозологію, визначення поняття «діагноз», варіанти діагнозів, принципи побудови клінічного та патологоанатомічного діагнозів, поняття про патоморфоз. Поняття основної та безпосередньої причини смерті. Організація патологоанатомічної служби в Україні. Протокол розтину та лікарське свідоцтво про смерть.
Зн-13	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань системи крові, їх наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-14	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань органів серцево-судинної системи, судинних захворювань ЦНС, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-15	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань органів дихання, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-16	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань органів шлунково-кишкового тракту, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-17	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань гепатобіліарної системи та підшлункової залози, їх головні клінічні прояви, наслідки та можливі ускладнення.
Зн-18	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань нирок, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-19	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань органів ендокринної системи, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-20	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань чоловічих та жіночих статевих органів, вагітності та післяпологового періоду, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-21	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань пре- перинатального періоду, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-22	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань твердих тканин зуба, пульпи і періапикальних тканин зуба, захворювань ясен і пародонта, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-23	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви захворювань щелеп, слинних залоз, губ, язика, м'яких тканин ротової порожнини, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-24	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви пухлиноподібних захворювань, кист та вад розвитку зубо-щелепової системи, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-25	Основні положення про інфекційний процес та інфекційне захворювання, етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви інфекційних захворювань шлунково-кишкового тракту, викликаних різноманітними мікробіологічними збудниками, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-26	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви бактерійних інфекційних захворювань, що передаються аерозольним шляхом, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-27	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви вірусних інфекційних захворювань, що передаються аерозольним шляхом, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-28	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви інфекційних захворювань, які супроводжуються мультиоганним ураженням (сепсис, одонтогенний сепсис, туберкульоз, ВІЛ/СНІД), їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-29	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви хвороб центральної та периферійної нервової системи, кістково-суглобової та м'язової систем
Зн-30	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви хвороб, пов'язаних з харчуванням, професійних захворювань, ятрогенної лікарської патології, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Зн-31	Етіологію, патогенез, макро- та мікроскопові прояви хвороб, збудниками яких є рикетсії, найпростіші (малярія, балантідіаз, амєбіаз), грибки, гельмінти, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.

Студент повинен уміти :	
Ум-1	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви різноманітних процесів альтерації, визначати їх наслідки та можливі ускладнення.
Ум-2	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви різноманітних розладів крово- та лімфообігу, визначати їх наслідки та можливі ускладнення.
Ум-3	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви видів запалення, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-4	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви різних варіантів імунопатологічних процесів, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-5	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви різних видів адаптації, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-6	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви варіантів загоєння ран, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-7	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви епітеліальних органонеспецифічних та органоспецифічних пухлин, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-8	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви пухлин мезенхімального та нейроектодермального походження, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-9	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви пухлин одонтогенного походження, визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-10	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви пухлин гемопоетичної та лімфоїдної тканин (лейкемії та лімфом), визначати їх наслідки та вірогідні ускладнення.
Ум-11	Формулювати патологоанатомічний діагноз, заповнювати лікарське свідоцтво про смерть, заповнювати скерування на патологістологічне дослідження біопсійного та операційного матеріалу.
Ум-12	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань органів серцево-судинної системи, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-13	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань органів дихання, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-14	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань органів шлунково-кишкового тракту, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-15	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань гепатобіліарної системи та підшлункової залози, встановлювати їх головні клінічні прояви, наслідки та можливі ускладнення.
Ум-16	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань сечо-статевої системи, пре- та перинатального періоду, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-17	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань органів ендокринної системи, з'ясовувати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-18	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань твердих тканин зуба, пульпи і періапикальних тканин зуба, захворювань ясен і пародонта, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-19	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань щелеп, слинних залоз, губ, язика, м'яких тканин ротової порожнини, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-20	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви пухлиноподібних захворювань, кист та вад розвитку зубо-щелепової системи, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-21	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви інфекційних захворювань шлунково-кишкового тракту, викликаних різноманітними мікробіологічними збудниками, їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-22	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви бактерійних інфекційних захворювань, що передаються аерозольним шляхом, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-23	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви вірусних інфекційних захворювань, що передаються аерозольним шляхом, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-24	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви інфекційних захворювань, які супроводжуються мультиоганним ураженням (сепсис, туберкульоз, ВІЛ/СНІД), їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
Ум-25	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви хвороб, пов'язаних з харчуванням, професійних захворювань, ятрогенної лікарської патології, визначати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення; діагностувати макро- та мікроскопові прояви захворювань м'язової,

	кістково-суглобової систем.
Ум-26	Діагностувати макро- та мікроскопові прояви хвороб, збудниками яких є рикетсії, найпростіші (малярія, балантидіаз, амебіаз), грибки, гельмінти, встановлювати їх головні клінічні прояви, наслідки та ймовірні ускладнення.
К-1	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог
К-2	Здатність застосовувати знання з патоморфології в практичних ситуаціях; здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іншою мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність оцінювати та забезпечувати якість робіт, які виконуються; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
К-3	Здатність до засвоєння методів патоморфологічних досліджень: автопсія, біопсія, експериментальне моделювання захворювань; здатність до аналізу морфологічних проявів хвороб; здатність до оцінювання результатів патологоанатомічного розтину, досліджень біопсійного та секційного матеріалу; здатність до аналізу структурного підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків.
АВ-1	Самостійно планувати та проводити наукові дослідження
АВ-2	Нести особисту відповідальність за результати власної професійної діяльності
АВ-3	Дотримуватись загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах

6. Формат і обсяг дисципліни

Формат дисципліни	очний	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
лекції	22	10 груп
практичні	67	-<<-
самостійна робота студента	91	-<<-

7. Тематика та зміст дисципліни

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС).

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів патоморфології.

Практичні заняття передбачають:

- 1) дослідження студентами макроскопічних змін уражених ізольованих органів та систем при загальних патологічних процесах та захворюваннях систем органів;
- 2) дослідження студентами мікроскопічних змін уражених клітин, тканин та органів при загальних патологічних процесах та захворюваннях систем органів;
- 3) вирішення ситуаційних задач (оцінка морфологічних змін при різноманітних патологічних процесах), що мають клініко-анатомічне спрямування.

На практичному занятті студенти вивчають та замальовують мікропрепарати, позначають найхарактерніші мікроскопічні зміни тканин і клітин при тих чи інших патологічних процесах.

Система організації занять:

Практичні заняття проводяться у вигляді інтерактивної комунікації викладача і студентів. З метою підготовки до практичного заняття студент повинен:

- 1) прослухати і опрацювати лекцію за темою заняття;
- 2) вивчити теоретичний матеріал користуючись підручниками, методичними посібниками та іншими доступними джерелами;
- 3) заповнити запропоновані схеми, таблиці, малюнки у робочому зошиті.

Орієнтовний план проведення заняття:

1. Формулювання мети і цілей заняття викладачем.
2. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в таблицях, схемах, малюнках, заповнених студентом самостійно, з обов'язковим переглядом та дослідженням мікро- та мікропрепаратів за темою заняття.
3. За можливістю, проведення демонстративного розтину тіла померлого.
4. Фінальний контроль матеріалу заняття, що включає оцінювання самостійної роботи, усних відповідей та тестовий контроль теоретичних знань.

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
Розділ 1. Загальна патоморфологія				
Л-1 (лекція 1)	Предмет і завдання патоморфології. Методи	Обговорення та	Зн-1	Згідно із затвердженим

	патоморфологічних досліджень. Основні етапи розвитку патоморфології. Гостре пошкодження: зворотне і незворотне. Некроз, апоптоз. Хронічне пошкодження. Внутрішньоклітинні та позаклітинні нагромадження. Поняття «дистрофія». Дезорганізація сполучної тканини.	деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації		розкладом
Л-2	Розлади кровообігу та лімфообігу	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-2	Згідно із затвердженим розкладом
Л-3	Відповідь організму на пошкодження. Неспецифічний і специфічний захист. Загальне вчення про запалення. Ексудативне та продуктивне запалення.	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-3	Згідно із затвердженим розкладом
Л-4	Імунопатологічні процеси: імунодефіцити, реакції гіперчутливості, аутоімунні захворювання. Патоморфологія імунопатологічних процесів	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-4	Згідно із затвердженим розкладом
Л-5	Загальне вчення про пухлини. Морфологічні особливості пухлин з тканин, що походять із епітелію, з мезенхіми, з нейроектодерми	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-7,8,9,10	Згідно із затвердженим розкладом
Л-6	Пухлини зубо-щелепової системи	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-11	Згідно із затвердженим розкладом
Розділ 2. Спеціальна патоморфологія				
Л-7	Введення у нозологію. Патологія серцево-судинної системи.	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-12,14	Згідно із затвердженим розкладом
Л-8	Патологія органів ШКТ і печінки.	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-16,17	Згідно із затвердженим розкладом
Л-9	Хвороби зубощелепової системи і органів ротової порожнини.	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-19	Згідно із затвердженим розкладом
Л-10	Пухлиноподібні захворювання і кисти зубощелепової системи. Прояви неінфекційних захворювань у ротовій порожнині. Вади розвитку зубо-щелепової системи.	Обговорення та деталізація питань теми лекції за допомогою мультимедійної презентації	Зн-23,24	Згідно із затвердженим розкладом
Л-11	Інфекційні і паразитарні хвороби. Характеристика інфекційного процесу. Бактерійні інфекції. Прояви	Обговорення та деталізація питань теми лекції за	Зн-25,26, 28	Згідно із затвердженим розкладом

	інфекційних захворювань у ротовій порожнині. Сепсис. Одонтогенний сепсис.	допомогою мультимедійної презентації		
Розділ 1. Загальна патоморфологія				
П-1	Предмет і завдання патоморфології. Методи патоморфологічних досліджень. Поняття про пошкодження клітин і тканин. Патологоанатомічний розтин.	Визначення вихідного рівня знань за допомогою тестування на платформі МІСА. Обговорення питань теми. Вивчення макрота мікропрепаратів, відвідування Музею хвороб людини, виконання клініко-ситуаційних завдань, заключне тестування	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-2	Гостре пошкодження. Морфологія оборотного і необоротного ушкодження клітин і тканин. Некроз і апоптоз. Основи танатології. Смерть, визначення, ознаки смерті.	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-3	Хронічне пошкодження. Паренхіматозні дистрофії (внутрішньоклітинні нагромадження білків, жирів і вуглеводів).	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-4	Судинно-стромальні дистрофії. Дезорганізація сполучної тканини. Амліодоз.	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-5	Нагромадження пігментів. Кальциноз. Утворення каменів.	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-6	Розлади кровообігу: набряк, гіперемія, геморагії. Порушення лімфообігу.	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-7	Порушення гемостазу: тромбоз, ДВЗ-синдром. Шок. Емболія. Інфаркт. Розлади мікроциркуляції: шок, ДВЗ-синдром	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-8	Колоквіум: причини, патогенез, макро- та мікроскопові прояви, ускладнення та наслідки альтерації та розладів кровообігу. Патологоанатомічний розтин.	Визначення рівня знань студентів стосовно етіології, патогенезу, діагностики макро- та мікроскопових змін у органах, тканинах та клітинах, що виникають при запаленні, імунопатологічних та адаптаційних процесах, пухлинах різного гістогенезу, а також встановлення рівня володіння практичними навичками стосовно діагностики вищезазначених загальнопатологічних	Зн-1,2, Ум-1,2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-9	Захисні механізми та їх	Визначення	Зн-3, Ум-3,	Згідно із

	морфологічні еквіваленти. Екссудативне запалення. Продуктивне запалення. Гранульоматоз. Специфічне запалення.	вихідного рівня знань за допомогою тестування на платформі МІСА. Обговорення питань теми. Вивчення макрота мікропрепаратів, відвідування Музею хвороб людини, виконання клініко-ситуаційних завдань, заключне тестування	К-1,2,3 АВ-1,2,3	затвердженим розкладом
П-10	Імунопатологічні процеси. Імунодефіцитні стани.	-«-	Зн-4, Ум-4, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-11	Процеси адаптації та компенсації. Регенерація і репарація. Склероз.	-«-	Зн-5,6, Ум-5,6, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-12	Загальне вчення про пухлини. Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з епітелію.	-«-	Зн-7,8, Ум-7, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-13	Номенклатура і морфологічні особливості пухлин мезенхімального та нейроектодермального походження.	-«-	Зн-9, Ум-8, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-14	Гемопоетичні пухлини.	-«-	Зн-10, Ум-10, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-15	Пухлини одонтогенного походження	-«-	Зн-11, Ум-9, К-1,2,3 АВ-1,2,3	
П-16	Колоквіум: етіологія, патогенез, макро- та мікроскопові зміни, ускладнення та наслідки запалення, імунопатологічних і компенсаторно-приспосувальних процесів та пухлин. Патологоанатомічний розтин.	Визначення рівня знань студентів стосовно етіології, патогенезу, діагностики макрота мікроскопових змін у органах, тканинах та клітинах, що виникають при запаленні, імунопатологічних та адаптаційних процесах, пухлинах різного гістогенезу, а також встановлення рівня володіння практичними навичками стосовно діагностики вищезазначених загальнопатологічних	Зн-3-11, Ум-3-10, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
Розділ 2. Спеціальна патоморфологія				
П-17	Введення в нозологію. Діагноз та його структурні компоненти. Поняття основної та безпосередньої причини смерті. Організація патологоанатомічної служби в Україні. Протокол розтину та лікарське свідоцтво про смерть.	Визначення вихідного рівня знань за допомогою тестування на платформі МІСА. Обговорення питань теми. Вивчення макрота мікропрепаратів, відвідування Музею хвороб людини, секційного залу, виконання клініко-ситуаційних	Зн-12, Ум-11, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

		завдань у вигляді case-методу, заключне тестування		
П-18	Захворювання серцево-судинної системи. Атеросклероз. Артеріальні гіпертензії. Ішемічна хвороба серця. Цереб्रो-васкулярні хвороби.	-«-	Зн-14, Ум-12, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-19	Ревматизм. Системні захворювання сполучної тканини.	-«-	Зн-14, Ум-12, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-20	Гострі запальні захворювання органів дихання. Хронічні обструктивні захворювання легень, легеневе серце. Рак легень.	-«-	Зн-15, Ум-13, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-21	Захворювання ротоглотки, стравоходу, шлунка, кишок. Захворювання печінки, жовчевивідної системи та підшлункової залози	-«-	Зн-16,17, Ум-14,15, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-22	Захворювання органів ендокринної системи.	-«-	Зн-19, Ум-17, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-23	Колоквіум: етіологія, патогенез, макро- та мікроскопові прояви, ускладнення та наслідки захворювань системи крові, серцево-судинної, дихальної, травної систем. Патологоанатомічний розтин.	Визначення рівня знань студентів стосовно етіології, патогенезу, діагностики макро- та мікроскопових змін у органах, тканинах та клітинах, що виникають при захворюваннях системи крові, серцево-судинної, нервової, дихальної, травної та гепатобіліарної систем, а також рівня володіння практичними навичками стосовно діагностики вищезазначених хвороб	Зн-12-17,19, Ум-11-17, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-24	Захворювання нирок: гломерулопатії, гострий тубулонекроз, пієлонефрит, уролітіаз, хронічна ниркова недостатність.	Визначення вихідного рівня знань за допомогою тестування на платформі МІСА. Обговорення питань теми. Вивчення макро- та мікро-препаратів, відвідування Музею хвороб людини, секційного залу, виконання клініко-ситуаційних завдань у вигляді case-методу, заключне тестування	Зн-18, Ум-16, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-25	Захворювання твердих тканин зуба, пульпи і періапикальних тканин зуба. Захворювання ясен і пародонта. Захворювання щелеп, слинних залоз, губ, язика, м'яких тканин ротової порожнини.	-«-	Зн-22, 23 Ум-18,19 К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

П-26	Пухлиноподібні захворювання і кисти ротової порожнини. Вади розвитку зубо-щелепової системи.	-«-	Зн-24, Ум-20, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-27	Інфекційні і паразитарні хвороби. Характеристика інфекційного процесу. Кишкові інфекційні хвороби. Дифтерія. Менінгококова інфекція. Сепсис.	-«-	Зн-25,26, Ум-21,22 К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-28	Вірусні повітряно-краплинні інфекції. Корона-вірусна інфекція. SARS-Cov-19. ВІЛ-інфекція. Клініко-морфологічні особливості. Сказ. Натуральная віспа.	-«-	Зн-27, Ум-23, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-29	Інфекції з мультиорганичним ураженням. Туберкульоз, первинний, вторинний. ВІЛ-інфекція. Сепсис. Одонтогенний сепсис.	-«-	Зн-25,26,28, 23, Ум-24, 21, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
П-30	Колоквіум: етіологія, патогенез, макро- та мікроскопові прояви, ускладнення та наслідки захворювань нирок, статевих органів, зубо-щелепової системи та органів ротової порожнини, інфекційних захворювань. Патологоанатомічний розтин.	-«-	Зн-18,22-31, Ум-16-24, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

Розділ 1. Загальна патоморфологія

СРС-1 (самостійна робота 1)	Історія розвитку патологічної анатомії та патоморфології	Самостійне опрацювання теми з використанням сучасних інноваційних технологій, заповнення таблиць, схем та виконання завдань у відповідному розділі робочого зошита, контроль знань на практичному занятті/колоквіумі	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-2	Елементи ультраструктурної патології клітини. Клітинно-матриксні взаємодії. Клітинні та позаклітинні механізми регуляції трофіки	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-3	Основні патогенетичні механізми гіпоксичного, вільно-радикального, хімічного і біологічного пошкодження клітини.	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-4	Механізми дезорганізації сполучної тканини та амілоїдозу	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

CPC-5	Механізми нагромадження пігментів. Жовтяниці: етіологічні фактори, визначення, класифікації, механізми. Кальцинози. Порушення обміну заліза, міді.	-«-	Зн-1, Ум-1, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-6	Механізми транскapілярного обміну рідини	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-7	Порушення іонно-осмотичного та водного балансу.	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-8	Роль судинної стінки, системи коагуляції крові у фізіологічному гемостазі та тромбозі. Гіперкоагуляційні стани.	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-9	Основні патогенетичні механізми шоків та ДВЗ крові. Анафілактичний шок у стоматологічній практиці: основні етіологічні фактори, механізми, наслідки.	-«-	Зн-2, Ум-2, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-10	Захисні механізми організму та їх морфологічні еквіваленти.	-«-	Зн-3, Ум-3, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-11	Макрофаги та їх роль у хронічному запаленні. Механізми утворення гранульом	-«-	Зн-3, Ум-3, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-12	Механізми реакцій гіперчутливості та автоімунних захворювань. Імунологічна толерантність. Імунодефіцитні стани.	-«-	Зн-4, Ум-4, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-13	Механізми загоєння ран та репарації окремих тканин.	-«-	Зн-5,6, Ум-5,6, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-14	Канцерогенез, основні етапи. Канцерогени. Пухлинна прогресія, пухлинна дисемінація. Місцевий та загальний вплив пухлин на організм.	-«-	Зн-7, Ум-7, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-15	Мезенхімальні пухлини зубо-щелепової системи.	-«-	Зн-9,11, Ум-8, 9, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-16	Особливості нейроектодермальних пухлин центральної та периферійної нервової системи.	-«-	Зн-11, Ум-9, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-17	Морфологія пухлин окремих органів.	-«-	Зн-7,8, Ум-7, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-18	Ураження зубо-щелепової системи при гемопоетичних пухлинах	-«-	Зн-10, Ум-10, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
CPC-19	Особливості будови та	-«-	Зн-11,12, Ум-9, 11, К-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

	прижиттєвої діагностики пухлин одонтогенного походження. Правила забору та скерування біопсійного матеріалу на гістологічне дослідження.		АВ-1,2,3	розкладом
Розділ 2. Спеціальна патоморфологія				
СРС-20	Оформлення протоколу патологоанатомічного дослідження (автопсії). Заповнення лікарського свідоцтва про смерть. Вирішення ситуаційних клініко-анатомічних задач.	-«-	Зн-12, Ум-11, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-21	Анемії. Геморагічні синдроми: вазопатії, тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, коагулопатії	-«-	Зн-13, Ум-11, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-22	Ураження зубо-щелепової системи при системних хворобах сполучної тканини	-«-	Зн-14, Ум-12, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-23	Системні васкуліти	-«-	Зн-14, Ум-12, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-24	Захворювання центральної нервової системи	-«-	Зн-14, Ум-12, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-25	Пневмококіози. Бронхіальна астма	-«-	Зн-15, Ум-13, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-26	Синдром мальабсорбції. Хвороба Крона. Неспецифічний виразковий коліт. Панкреатити. Холецистити. Холангіти	-«-	Зн-16,17, Ум-14,15, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-27	Ураження зубо-щелепової системи при цукровому діабеті	-«-	Зн-19,22,23, Ум-17-19, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-28	Нефротичний і нефритичний синдроми. Гостра і хронічна ниркова недостатність	-«-	Зн-18, Ум-16, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-29	Захворювання жіночої та чоловічої статеві системи, вагітності та післяпологового періоду	-«-	Зн-20, Ум-16, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-30	Пре- та перинатальна патологія	-«-	Зн-21, Ум-16, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-31	Захворювання м'язів, кісток, суглобів	-«-	Зн-29, Ум-25, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-32	Патоморфологічні зміни хвороб, пов'язаних з харчуванням. Професійні хвороби, ятрогенна патологія	-«-	Зн-30, Ум-25, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-33	Некаріозні захворювання твердих тканин зуба	-«-	Зн-22, Ум-18, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом

СРС-34	Захворювання щелеп, слинних залоз, губ, язика, м'яких тканин ротової порожнини при захворюваннях внутрішніх органів	-«-	Зн-23, Ум-19, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-35	Вади розвитку зубо-щелепової системи	-«-	Зн-24, Ум-20, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-36	Інфекційні і паразитарні хвороби. Характеристика інфекційного процесу. Одонтогенний сепсис	-«-	Зн-25,26, Ум-21,22 К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-37	Дитячі інфекції: кір, вітряна віспа, інфекційний паротит, мононуклеоз	-«-	Зн-27, Ум-23, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-38	Мікобактеріальна інфекція	-«-	Зн-28, Ум-24, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Згідно із затвердженим розкладом
СРС-39	Хвороби, збудниками яких є найпростіші, гельмінти. Мікози	-«-	Зн-31, Ум-26, К-1,2,3 АВ-1,2,3	

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу.

Під час **поточного контролю знань** студент зобов'язаний:

- ✓ продемонструвати самостійно заповнені схеми, таблиці, алгоритми;
- ✓ замальовати мікропрепарати за темою заняття і вміти пояснити основні гістологічні структури та їх зміни;
- ✓ описати макропрепарати за темою;
- ✓ дати письмові відповіді на запропоновані тести (включаючи тести формату А) і ситуаційні задачі.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності - під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичних та підсумкових заняттях (колоквиумах):

- ✓ заповнені схеми, таблиці, алгоритми оцінюються від 0 до 3 балів: 0 – не виконано, 1 бал – заповнена 1/3, 2 бали – заповнено 2/3, 3 бали – виконано все;
- ✓ замальовування і позначення мікропрепаратів оцінюється від 0 до 2 балів: 0 балів – робота відсутня, 1- бал – тільки замальовано або тільки позначено, 2 бали – виконано все;
- ✓ тестовий контроль оцінюється від 0 до 5 балів: 0 балів – менше 60% правильних відповідей, 3 бали – 60-79% правильних відповідей, 4 бали – 80-89%, 5 балів – >90% правильних відповідей.

Загальна сума балів становить від 5 до 10, що відповідає традиційній оцінці: 5-6 балів – оцінка «задовільно», 7-8 балів – оцінка «добре», 9-10 балів – оцінка «відмінно».

«Відмінно («5»)» – Студент правильно відповів на 90-100 % тестів формату А. Правильно, чітко, повно і логічно відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи; правильно заповнив усі таблиці і схеми у «Робочому зошиті». Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання практичних навичок, правильно виконав усі завдання, які стосуються мікропрепаратів. Вільно інтерпретує виявлені морфологічні зміни у макро- і мікропрепаратах, вирішує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріал.

«Добре («4»)» – Студент правильно відповів на 70-89 % тестів формату А. Правильно і по суті відповідає на питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи, з незначними помилками заповнив усі таблиці і схеми у «Робочому зошиті». Демонструє виконання практичних навичок, правильно або з незначними помилками виконав усі завдання, які стосуються мікропрепаратів. Правильно використовує теоретичні знання для інтерпретації виявлених морфологічних змін у макро- і мікропрепаратах, вирішує легкі і середньої складності ситуаційні задачі. Володіє необхідними практичними навичками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

«Задовільно» («3») – Студент правильно відповів на 60-69 % тестів формату А. Неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи, із суттєвими помилками заповнив усі таблиці і схеми у «Робочому зошиті». Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить суттєві помилки, із суттєвими помилками виконав завдання, які стосуються мікропрепаратів. Студент вирішує лише легкі ситуаційні задачі, володіє лише мінімумом необхідних практичних навичок.

Незадовільно («2») – Студент правильно відповів менше, ніж на 60 % тестів формату А. Не знає матеріалу поточної теми, не заповнив усі таблиці і схеми у «Робочому зошиті». Не може самостійно побудувати логічну відповідь на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить значні, грубі помилками.

Критерії оцінювання самостійної роботи: Оцінювання самостійної роботи студентів, яке передбачено в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому контролі.

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
Зн-1-31, Ум-1-26, К-1,2,3 АВ-1,2,3	Л-1-15, П-1-34, СРС-1-39	Дивись схеми, описані вище у розділі «Поточний контроль»	Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент повинен отримати позитивну оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий контроль

У V семестрі, при вивченні «Загальної патоморфології», формою підсумкового контролю є **залік**.

У VI семестрі, при вивченні «Спеціальної патоморфології», формою підсумкового контролю є **залік з відповідного розділу дисципліни («Спеціальна патоморфологія») та екзамен з дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом»**

Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру/ екзамен – 60%/40% за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні (лабораторні, семінарські) заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Середнє арифметичне значення оцінок, виставлених впродовж семестру за 4-ри бальною шкалою, конвертується у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»	<i>Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів- 120</i>

Критерії оцінювання екзамену з дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом»

Екзамен	<p>Екзамен складається з двох частин:</p> <p>1) визначення рівня володіння практичними навичками з дисципліни – знання та вміння діагностувати патоморфологічні зміни у клітинах, тканинах та органах, характерні для загальнопатологічних процесів та захворювань (максимально – 20 балів);</p> <p>2) визначення рівня теоретичної підготовки з дисципліни (максимально – 60 балів)</p> <p>Кожна з частин оцінюється окремо. Загальна максимальна сума балів, яку може отримати студент за іспит – 80.</p>	<p>Максимальна кількість балів за іспит – 80.</p> <p>Мінімальна кількість балів за іспит – 50.</p> <p>Середнє арифметичне значення балів за два семестри додається до балів, отриманих за іспит; після цього, відповідно, вираховується остаточна оцінка з дисципліни.</p> <p>Мінімальна кількість балів, необхідних для отримання оцінки «задовільно» - 120.</p> <p>Мінімальна кількість балів, необхідних для отримання оцінки «добре» - 140.</p> <p>Мінімальна кількість балів, необхідних для отримання оцінки «відмінно» - 170.</p> <p>Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на іспиті – 200.</p>
----------------	---	---

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену (диференційованого заліку) становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену (диференційованого заліку) становить 72 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Таблиця перерахунку за 200-бальною шкалою:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4.45	107	3.91	94	3.33	80
4.95	119	4.41	106	3.87	93	3.29	79
4.91	118	4.37	105	3.83	92	3.25	78
4.87	117	4.33	104	3.79	91	3.2	77
4.83	116	4.29	103	3.74	90	3.16	76
4.79	115	4.25	102	3.7	89	3.12	75

4.75	114	4.2	101	3.62	87	3.08	74
4.7	113	4.16	100	3.58	86	3.04	73
4.66	112	4.12	99	3.54	85	3	72
4.62	111	4.08	98	3.49	84	Менше 3	Недоста тньо
4.58	110	4.04	97	3.45	83		
4.54	109	3.99	96	3.41	82		
4.5	108	3.95	95	3.37	81		

9. Політика курсу

Студенти під час вивчення дисципліни «Патоморфологія з секційним курсом» повинні діяти у навчальних і професійних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики, а саме - самостійно виконувати навчальні завдання; коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до них; оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

10. Література

Обов'язкова

1. Патоморфологія: національний підручник/за ред.. В.Д.Марковського, В.О.Туманського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 936 с.
2. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія. Підручник. Нова книга 2004.
3. Основи патології за Роббінсом: переклад 10-го англійського вид.: у 2-х т./Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; наук. ред.. перекладу проф. І.Сорокіна, С.Гичка, І.Давиденко. – К.: ВСВ «Медицина», – 2020. – XII, 952 с.
4. Струков А.І., Серов В.В. Патологічна анатомія / Пер. з російської мови 4-го вид., стереотипне вид. – Х.: Факт, 1999.
5. Патологічна анатомія. Боднар Я.Я., Кузів О.Є, Романюк А.М. Тернопіль 2003
6. Патологічна анатомія (загальнопатологічні процеси) /В.М.Благодаров, П.І.Червяк, К.О.Галахін, Л.О.Стеченко, В.А.Діброва, МБ.Хомінська, М.А.Конончук (за ред. В.М.Благодарова та П.І.Червяка). –К.: Генеза, 1997.
7. Клінічна патологічна анатомія / Г.І.Губіна-Вакулик, І.І.Кондаков, І.В.Сорокіна [та інші]. – Х.:Гриф, 2004. – 288 с.
8. Kumar V. Robbins Basic Pathology / Kumar V., Abbas A.K., Aster J.C. – Canada: Elsevier Health Sciences, 2017 – 952 p.
9. Anderson's Pathology // Edited by John M. Kissane. The C.V. Mosby Company. – Toronto – Philadelphia, 1990. –2196 p.
10. Thomas C. Macropathology / Thomas C. – Toronto, Philadelphia : В.С. Decker Inc., 1990. –355 p.

Додаткова

1. Поспішіля Ю.О., Вовк В.І. Патологічна анатомія стоматологічних хвороб. – Львів:Компакт-ЛВ, 2005. – 104 с.
- 2.Томашова С.А., Серветник М.І., Грицина І.В., Гаврилюк О.М., Кузик Ю.І., Вовк В.І., Вовк В.В. Під редакцією Поспішіля Ю.О. Робочий зошит з патоморфології. Розділ «Загальна патологія». Методичні розробки для студентів медичного факультету. – Львів, 2016. – 100 с.
3. Серветник М.І., Томашова С.А., Кузик Ю.І. Під редакцією Поспішіля Ю.О. Методичні рекомендації з патоморфології. Модуль 1. «Загальна патологія». Змістовий модуль 2 «Порушення крово- та лімфообігу» для студентів медичного факультету. Львів: в-во ЛНМУ. – 2019. – 48 с.
4. Грицина І.В., Томашова С.А., Гаврилюк О.М. Під редакцією Поспішіля Ю.О. Методичні рекомендації для студентів медичного факультету. Модуль 1 «Загальна патологія». Змістовий модуль 1 «Пошкодження». – Львів: ПП «Арал», 2019. – 60 с.
5. Гаврилюк О.М., Серветник М.І., Вовк В.І. Під редакцією Поспішіля Ю.О. Методичні рекомендації для студентів III курсу медичного та стоматологічного факультетів. Модуль 1 «Загальна патологія». Змістовий модуль 4 «Пухлини». – Львів: ПП «Арал», 2019. – 60 с.
6. Томашова С.А., Грицина І.В., Серветник М.І., Вовк В.І. Під ред. Поспішіля Ю.О. Робочий зошит з

патоморфології. Розділ “Спеціальна патологія”. Методичні розробки для студентів медичного факультету. – Львів, 2019. - 120 с.

7. Томашова С.А., Грицина І.В., Серветник М.І. Під ред.. Поспішіля Ю.О. Атеросклероз, гіпертонічна хвороба. Методичні рекомендації з патоморфології. Модуль 2 «Спеціальна патоморфологія» для студентів III курсу медичного факультету. – Львів: ПП «Арал», 2019. – 26 с.

8. Томашова С.А., Грицина І.В., Серветник М.І. Під ред.. Поспішіля Ю.О. Ішемічна хвороба серця. Цереброваскулярні хвороби. Кардіоміопатії. Методичні рекомендації з патоморфології. Модуль 2 «Спеціальна патоморфологія» для студентів III курсу медичного факультету. – Львів: ПП «Арал», 2019. – 36 с.

9. Серветник М.І., Томашова С.А. Під ред. Поспішіля Ю.О. Методичні рекомендації з патоморфології для студентів III курсу медичного та стоматологічного факультетів. Частина 2 «Спеціальна патоморфологія». Тема практичного заняття «Гострі захворювання органів дихання». - Львів: ПП «Арал», 2016. – 34 с.

10. Серветник М.І., Грицина І.В. Під ред. Поспішіля Ю.О. Методичні рекомендації з патоморфології для студентів III курсу медичного та стоматологічного факультетів. Частина 2 «Спеціальна патоморфологія». «Туберкульоз: первинний, вторинний. Сучасні аспекти пато- та морфогенезу, патологічна анатомія». - Львів: ПП «Арал», 2019. – 24 с.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни

Мікроскопи, колекції макро- та мікропрепаратів (навчальна колекція та колекція Музею хвороб людини); таблиці; фото; мультимедійні презентації; методичні розробки для викладачів; методичні вказівки до практичних занять для студентів; методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів; програмне забезпечення навчальної платформи MISA.

12. Додаткова інформація

Лекції та практичні заняття відбуваються на базі кафедри, за адресою:
790010, м.Львів, вул. Пекарська 52

Відповідальна за освітній процес на кафедрі (завуч кафедри):

Доц. Серветник М.І., doctorservetnyk@gmail.com

Керівник наукового гуртка кафедри:

Проф. Волос Л.І., liliya.volos@gmail.com

Укладач силабуса

Серветник М.І., к.мед.н., доцент

Завідувач кафедри

Поспішіль Ю.О., д.мед.н., професор